

राज्यातील विनाअनुदानित खाजगी तंत्रनिकेतने
आणि महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाशी संलग्न
संस्था याद्वारे चालविण्यात येणाऱ्या तंत्र शिक्षण
देणाऱ्या संस्थांची फी निश्चिती करण्यासाठी समिती
गठीत करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२३/(प्र.क्र. ६४/२३)/तांशि-५
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक : ०८ जून, २०२३.

वाचा :-

- १) महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ (सुधारणा) अधिनियम, २०२३.
- २) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, अधिसूचना क्र.संकीर्ण-२०१५/प्र.क्र.२५२/तांशि-४,
दिनांक ५ जुलै, २०१८.
- ३) संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र.१०/एनजीपी/
एमएसबीटीई/फीनिसप्र/२०२३/३६५, दि. १७ मे, २०२३.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाशी संलग्नित विनाअनुदानित पदविका संस्था व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या संस्था म्हणून घोषित केल्या असल्यामुळे या संस्थांमधील पदविका अभ्यासक्रमांचे शुल्क निर्धारण महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८ “महाराष्ट्र राज्यातील विनाअनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्थेमधील प्रवेशाचे व शुल्काचे विनियमन करण्यासाठी आणि त्याच्याशी संबंधित किंवा तदनुषंगीक बाबींसाठी तरतूद करण्यासाठी अधिनियम” या अधिनियमाखाली घटित करण्यात आलेल्या शुल्क नियामक प्राधिकरणामार्फत करण्यात येत होते.

तथापी, दिनांक ५ जुलै, २०१८ च्या शासन अधिसूचनेद्वारे व्यावसायिक पदविका अभ्यासक्रमांपैकी (१)अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान पदविका, (२) औषधनिर्माणशास्त्र पदविका व (३) हॉटेल व्यवस्थापन व खाद्यपेय व्यवस्था व तंत्रज्ञान पदविका हे तीन पदविका अभ्यासक्रम व्यावसायिक अभ्यासक्रमातून वगळण्यात आलेले असल्यामुळे सदर पदविका अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्था शुल्क नियामक प्राधिकरणाच्या कक्षेत येत नाहीत.

याअनुषंगाने महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ अधिनियम, १९९७ मध्ये सन २०२३ मध्ये सुधारणा केलेल्या आहेत. त्यामधील कलम २४ अ मध्ये “(१) राज्य शासन आदेशाद्वारे, विनाअनुदानित खाजगी तंत्रनिकेतन किंवा मंडळाशी संलग्न संस्था याद्वारे चालविण्यात येणाऱ्या प्रत्येक पदविका स्तरीय तंत्र शिक्षण देण्याचा प्रत्यक्ष खर्च ठरविण्यासाठी, एक फी निश्चिती समिती घटित करील. शासन, अशा आदेशामध्ये फी निश्चिती समितीचा अध्यक्ष व सदस्य यांच्या वित्तलब्धी व इतर देय भत्ते, पदावधी व सेवेच्या शर्ती विनिर्दिष्ट करील” व “(२) महाराष्ट्र विनाअनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क यांचे विनियमन) अधिनियम, २०१५ यांच्या कलम १३, १४ व १५ मध्ये तरतूद केलेली शुल्क नियामक प्राधिकरणाची कार्ये, अधिकार व कार्यपद्धती, शुल्क नियामक प्राधिकरणाने अनुसरावयाची कार्यपद्धती आणि शुल्क संरचनेचे निर्धारण करण्यासाठी घटक, पोट कलम (१) अन्वये घटित केलेल्या फी निश्चित समितीद्वारे असे प्रत्येक शिक्षण देण्याचा वास्तविक खर्च ठरविताना, योग्य त्या फेरफारांसह अनुसरण्यात येतील” अशी तरतूद केलेली आहे.

सदर तरतूदीच्या अनुषंगाने राज्यातील मंडळाशी संलग्नित विनाअनुदानित खाजगी तंत्रनिकेतने, औषधनिर्माणशास्त्र संस्था व शासनमान्य अल्पमुदतीचे अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्था यामधील अभ्यासक्रमांचे शिक्षण शुल्क निर्धारण करण्यासाठी फी निश्चिती समिती गठीत करण्याबाबत संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय यांनी शासनास प्रस्तावित केले आहे.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ अधिनियम, १९९७ मध्ये सन २०२३ मध्ये केलेल्या अधिनियमातील सुधारीत तरतुदी विचारात घेऊन राज्यातील मंडळाशी संलग्नीत विनाअनुदानित खाजगी तंत्रनिकेतने, औषधनिर्माणशास्त्र व शासनमान्य अल्पमुदतीचे अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्था यामधील अभ्यासक्रमांचे शिक्षण शुल्क निर्धारण करण्यासाठी खालीलप्रमाणे फी निश्चिती समिती गठीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. त्यानुसार सदर शुल्क निर्धारण समितीची रचना, अध्यक्ष व सदस्यांचा पदावधी व त्यांच्या सेवाशर्ती, समितीची कार्ये, अधिकार व कार्यपद्धती, प्रक्रिया शुल्क, समितीच्या कार्यालयासाठी लागणारी जागा, समिती अध्यक्षांचे वेतन व भत्ते ई. खालीलप्रमाणे राहतील.

(क) फी निश्चिती समितीची रचना:

(क) प्रधान सचिव दर्जापेक्षा कमी नसलेल्या दर्जाचा सेवानिवृत्त अधिकारी	अध्यक्ष
(ख) तंत्रशिक्षण संचालनालयाचे संचालक किंवा महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाचे संचालक म्हणून काम केलेले सेवानिवृत्त अधिकारी	सदस्य
(ग) दहा वर्षांहून कमी नसेल इतक्या कालावधीसाठी भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेचा सदस्य असेल असा नामांकित सनदी लेखापाल	सदस्य
(घ) दहा वर्षांहून कमी नसेल इतक्या कालावधीसाठी भारतीय व्यय आणि परिव्यय लेखा संस्थेचा सदस्य असलेला असा नामांकित परिव्यय लेखापाल किंवा प्रख्यात अर्थतज्ञ	सदस्य
(ङ) तंत्रशिक्षण क्षेत्रातील अभियांत्रिकी आणि औषधनिर्माणशास्त्र यामधील प्रत्येकी एक नामांकित तज्ञ	दोन सदस्य
(च) संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य	सदस्य
(छ) संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ	सदस्य
(ज) महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाचा उप सचिव दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला अधिकारी	सदस्य सचिव

(१) उपरोक्त (क), (ख), (ग), (घ) आणि (ङ) येथील नमूद सदस्यांची नियुक्ती शासनाकडून करण्यात येईल. (ज) मध्ये नमूद सदस्य सचिवांची नियुक्ती संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ यांनी त्यांचेकडे उपलब्ध असलेल्या उपसचिव पदावरील अधिकाऱ्यांमधून करावी.

(२) कोणत्याही खाजगी अनुदानित किंवा विनाअनुदानित व्यावसायिक शैक्षणिक संस्थेशी सहयोगी असलेली कोणतीही व्यक्ती, फी निश्चिती समितीचा सदस्य होण्यास पात्र असणार नाही.

(३) राज्य शासनाच्या मते फी निश्चिती समितीच्या सदस्याने अशोभनीय असे कोणतेही कृत्य केल्यास, तो समितीचा सदस्य राहण्यास अपात्र ठरेल.

(४) अध्यक्ष हा फी निश्चिती समितीच्या बैठकीचे अध्यक्षस्थान भूषवेल आणि समितीस योग्य वाटेल अशा विनियमांद्वारे समितीला स्वतःची कार्यपद्धती अनुसरता येईल.

(५) फी निश्चिती समितीची कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही ही केवळ त्यात कोणतेही रिक्त पद असल्याच्या किंवा त्याच्या रचनेत कोणताही दोष असल्याच्या कारणामुळे अवैध असल्याचे मानले जाणार नाही.

(ख) समितीचे अध्यक्ष व सदस्यांचा पदावधी व त्यांच्या सेवाशर्ती:-

- (१) फी निश्चिती समितीच्या सदस्याचा पदावधी हा, त्यांच्या नामनिर्देशनाच्या दिनांकापासून पाच वर्षे इतका असेल आणि कोणत्याही कारणामुळे अगोदरच पद रिक्त होईल त्या बाबतीत, असे रिक्त पद उर्वरित कालावधीसाठी भरण्यात येईल.
- (२) फी निश्चिती समितीचे सदस्य हे पुनर्नियुक्तीसाठी पात्र असणार नाहीत.
- (३) अध्यक्ष किंवा सदस्यास, शासनाला उद्देशून पदाचा लेखी राजीनामा देता येईल आणि असा राजीनामा स्वीकारण्यात आल्यावर, त्याचे पद रिक्त होईल आणि असे रिक्त पद, ते रिक्त झाल्याच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या कालावधीच्या आत भरण्यात येईल.
- (४) शासनाच्या मते फी निश्चिती समितीच्या अध्यक्षाचे किंवा सदस्याचे कोणतेही कृत्य अशोभनीय असेल तर, अशा समितीच्या अध्यक्षाला किंवा सदस्याला पदावरून दूर करता येईल. अशाप्रकारे दूर करण्यात आलेला अध्यक्ष किंवा सदस्य अशा समितीवर पुनर्नियुक्तीस पात्र असणार नाही. परंतु अशा अध्यक्षास किंवा सदस्यास, आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्याखेरीज फी निश्चिती समितीवरून दूर करता येणार नाही.
- (५) फी निश्चिती समितीच्या अध्यक्षाला व सदस्यांना द्यावयाचे मानधन व भत्ते हे शासनाकडून वेळोवेळी एकतर भविष्यलक्षी किंवा भूतलक्षी प्रभावाने अधिसूचित करण्यात येईल, त्याप्रमाणे असतील.
- (६) जर एखादी व्यक्ती,
 - (एक) कोणत्याही विनाअनुदानित संस्थेत कोणतेही पद, पदनाम धारण करीत असेल किंवा तिच्याशी ती कोणत्याही रीतीने प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे संबंधित किंवा सहयोगी असेल;
 - (दोन) तिला शासनाच्या मते, नैतिक अधःपतनाचा अंतर्भाव असलेल्या अपराधाबद्दल दोषी ठरविण्यात आले असेल आणि तिला कारावासाची शिक्षा ठोठावण्यात आली असेल;
 - (तीन) ती अविमुक्त नादार असेल;
 - (चार) ती विकल मनाची असेल आणि सक्षम न्यायालयाने तिला तसे घोषित केले असेल;
 - (पाच) शासनाच्या किंवा शासनाची मालकी किंवा नियंत्रण असलेल्या निगम निकायाच्या सेवेतून तिला काढून टाकण्यात आले असेल किंवा बडतर्फ करण्यात आले असेल ;
 - (सहा) शासनाच्या मते, असा अध्यक्ष किंवा सदस्य म्हणून आपली कार्ये किंवा कर्तव्ये पार पाडल्याने बाधक परिणाम होण्याची शक्यता असेल, असे आर्थिक किंवा इतर हितसंबंध तिने धारण केले असतील ; किंवा
 - (सात) विहित करण्यात येईल अशी अन्य अनर्हता तिने धारण केली असेल;तर अशा कोणत्याही व्यक्तीस फी निश्चिती समितीचा अध्यक्ष किंवा सदस्य म्हणून नियुक्त केले जाण्यास अनर्ह ठरविण्यात येईल.
- (७) अध्यक्ष व सदस्यांच्या सेवेच्या इतर अटी व शर्ती ह्या, विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे असतील.

(ग) फी निश्चिती समितीची कार्ये, अधिकार व अनुसरावयाची कार्यपद्धती आणि शुल्क संरचनेचे निर्धारण करण्यासाठीचे घटक:-

महाराष्ट्र विनाअनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क यांचे विनियमन) अधिनियम २०१५ याच्या कलम १३, १४ व १५ मध्ये तरतूद केलेली फी निश्चिती समितीची कार्ये, अधिकार व अनुसरावयाची कार्यपद्धती आणि शुल्क संरचनेचे निर्धारण करण्यासाठीचे घटक, योग्य त्या फेरफारांसह अनुसरण्यात येतील.

(घ) फी निश्चितीकरिता आकारावयाचे प्रक्रिया शुल्क :-

मंडळाशी संलग्नित विनाअनुदानित खाजगी तंत्रनिकेतने, औषधनिर्माणशास्त्र संस्था व शासनमान्य अल्पमुदतीचे अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्था यांनी फी निश्चिती समितीकडून शिक्षण शुल्क निश्चित करताना समितीकडे त्यापोटी भरावयाचे प्रक्रियाशुल्क समितीमार्फत निश्चित केले जाईल. सदर प्रक्रिया शुल्क हे समितीच्या स्वतंत्र बँक खात्यात जमा होईल व फी निश्चिती समितीचा व त्याअनुषंगिक कार्यालयीन खर्च आणि मनुष्यबळावर होणारा खर्च हा प्रक्रिया शुल्काच्या जमा झालेल्या रकमेतून भागविण्यात येईल.

(ङ) समितीच्या कार्यालयासाठी जागा :-

समितीचे कार्यालय मुंबई येथे राहील.

समितीच्या कार्यालयासाठी अध्यक्षाने दालन, कार्यासनाचे कक्ष, बैठक कक्ष, अभिलेख कक्ष इ. साठी साधारणतः ३५० चौ.मी. जागा आवश्यक आहे. सदर जागा शासकीय तंत्रनिकेतन, मुंबई या संस्थेच्या इमारतीतील मंडळाच्या अखत्यारीत असलेल्या किंवा शासकीय तंत्रनिकेतन, मुंबई यांच्या अखत्यारीत असलेल्या जागेमधून समिती कार्यालयास उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(च) समिती अध्यक्षाने व सदस्यांचे वेतन व भत्ते

समिती अध्यक्षांना पे वजा पेन्शन या सुत्रानुसार वेतन देय असेल व शासनाच्या नियमानुसार भत्त्यास पात्र असतील. समिती सदस्यांना बैठकीसाठी प्रतीबैठक रु. ७,५००/- या दराने बैठक भत्ता देण्यात येईल. तसेच त्यांना नियमानुसार प्रवास भत्ता देय राहील.

(छ) इतर :-

सुरुवातीच्या काळात फी निश्चिती समितीस त्यांना आवश्यक असलेल्या सोईसुविधांकरीत मंडळामार्फत परतावा स्वरूपात निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल. समितीच्या खात्यात प्रक्रिया शुल्क जमा झाल्यानंतर मंडळाने उपलब्ध करून दिलेल्या निधीचा परतावा समितीद्वारे मंडळास करण्यात येईल.

फी निश्चिती समितीचे लेखे मंडळाच्या लेख्याच्या अंतर्गत समाविष्ट करून यासंबंधीची लेखापरिक्षण प्रक्रिया मंडळाच्या प्रचलित पद्धतीनुसार करण्यात येईल.

समितीच्या अध्यक्षांसाठी कार्यालयीन कामकाजाच्या प्रवासाकरीता सुरुवातीला मंडळामार्फत भाडेत्वावर वाहन उपलब्ध करून देण्यात येईल. सदर वाहनासाठी खर्च समितीच्या जमा प्रक्रिया शुल्कातून भागविण्यात येईल. प्रक्रिया शुल्काची रक्कम जमा झाल्यानंतर समितीचे अध्यक्ष प्रक्रिया शुल्काच्या जमा रकमेतून स्वतंत्र वाहन खरेदी करून मंडळाकडून उपलब्ध करून देण्यात आलेले भाडेत्वावरील वाहन मंडळास परत करण्यात येईल.

३. तसेच उपरोक्त फी निश्चिती समितीच्या अध्यक्षांची निवडीकरीता मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

(क) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य	अध्यक्ष
(ख) अपर मुख्य सचिव (सेवा) , सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
(ग) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
(घ) प्रधान सचिव नि विधी परामर्शी, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
(ङ) प्रधान सचिव/सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई	निमंत्रक

४. वरीलप्रमाणे राज्यातील महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाशी संलग्नित विनाअनुदानित खाजगी तंत्रनिकेतने, औषधनिर्माणशास्त्र व शासनमान्य अल्पमुदतीचे अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्था यामधील

अभ्यासक्रमांचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी फी निश्चिती समिती गठीत करण्यात येत आहे. सदर अभ्यासक्रमांचे शिक्षण शुल्क यापुढे या समितीमार्फत निश्चित करण्यात येईल.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२३०६०८११४८१८७८०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अ. र. काटकर)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रत :-

१. मा.मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव,
२. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक,
३. अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक,
४. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक,
५. प्रधान सचिव नि विधी परामर्शी, विधी व न्याय विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक,
६. प्रधान सचिव/सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक,
७. संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
८. संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ, मुंबई,
९. निवड नस्ती/तांशि-५.